

ŠETŘENÍ ÚVĚROVÝCH PODMÍNEK BANK ČERVENEC

Samostatný odbor finanční stability

Sekce měnová a statistiky
Odbor měnové politiky a fiskálních analýz

2012

I. ÚVOD A SHRNUTÍ

Nově zavedené čtvrtletní Šetření ČNB o úvěrových podmínkách zachycuje vnímání bank ohledně úvěrových standardů, podmínek při schvalování úvěrů a poptávky po úvěrech u nefinančních podniků a domácností včetně hlavních ovlivňujících faktorů.

První kolo šetření, jehož výsledky shrnuje tento dokument, časově pokrývá uplynulý vývoj výše uvedených aspektů úvěrového trhu z pohledu bank za druhé čtvrtletí 2012 a očekávání bank v těchto oblastech pro třetí čtvrtletí 2012. První kolo šetření bylo provedeno v závěru června a zúčastnilo se ho 18 bank, které mají více než 90% podíl na bankovním úvěrovém trhu.¹

Celkově ze šetření vyplývá, že banky ve druhém čtvrtletí 2012 úvěrové standardy v souhrnu spíše zpřísnily u podnikových a spotřebitelských úvěrů, zatímco u úvěrů na bydlení došlo k jejich uvolnění.² U podnikových úvěrů bylo zpřísnění standardů ovlivněno zejména vnímáním rizik spojených s výhledy některých odvětví, u spotřebitelských úvěrů souviselo s očekávanou celkovou ekonomickou aktivitou. Na uvolnění standardů u úvěrů na bydlení působil silnější konkurenční tlak mezi bankami. Poptávka po úvěrech se v souhrnném vyjádření zvýšila ve všech segmentech. Ve třetím čtvrtletí 2012 banky očekávají zpřísnění úvěrových standardů u podnikových úvěrů a u úvěrů na bydlení. Poptávka po podnikových úvěrech se dle vnímání bank zvýší (ale nikterak plošně), poroste u úvěrů na bydlení a naopak se sníží u spotřebitelských úvěrů.

II. VÝVOJ ÚVĚROVÝCH STANDARDŮ A POPTÁVKY PO ÚVĚRECH

II.1 NEFINANČNÍ PODNIKY

U úvěrů nefinančním podnikům bylo ve druhém čtvrtletí na nabídkové straně celkově zaznamenáno spíše zpřísnění úvěrových standardů, když tento výsledný směr odpovídá 14 % úvěrového trhu (viz Graf 1). Banky zpřísnily úvěrové standardy u úvěrů velkým podnikům (ČPP 14 %), zatímco u úvěrů malým a středním podnikům došlo spíše k uvolnění (ČPP -4 %). Zpřísnění bylo zaznamenáno u krátkodobých i dlouhodobých úvěrů (ČPP 14 %, resp. 18 %). To bylo ovlivňováno vnímáním rizik ohledně výhledu některých odvětví a podniků (ČPP 38 %) a celkové ekonomické aktivity (ČPP 18 %). Zpřísnění odráželo také rizika související se zástavami (ČPP 19 %), v menší míře působily i náklady spojené s kapitálovou pozicí bank a situací v oblasti likvidity (ČPP 6 % u každého uvedeného faktoru). Ve směru uvolnění standardů působila konkurence ze strany jiných bank (ČPP -7 %). U podmínek při schvalování podnikových úvěrů se především zvýšily marže u rizikovějších úvěrů (ČPP 23 %, viz Graf 2).

¹ Šetření o vývoji úvěrových podmínek se účastnily čtyři velké banky, tři střední, tři malé banky, tři pobočky zahraničních bank a pět stavebních spořitelů. Strukturovaný dotazník obsahoval 17 standardních otázek. Data v excelovských souborech včetně dotazníku, slovníčku pojmů a metodických poznámek jsou na webových stránkách ČNB: (http://www.cnb.cz/cs/uverove_setreni/index.html).

² Odpovědi na otázky jsou na agregované úrovni v textu a grafech této publikace vyjádřeny ve formě čistého procentního podílu (ČPP). Ten je vypočten jako rozdíl mezi procentním podílem úvěrů poskytovaných bankami, které uvedly zpřísnění standardů/podmínek (resp. růst poptávky) a procentním podílem úvěrů poskytovaných bankami, které uvolnily standardy/podmínky (či zaznamenaly pokles poptávky). Jednotlivé odpovědi jsou tak váženy objemem úvěrů daného typu. Kladná hodnota čistého procentního podílu indikuje souhrnné zpřísnění standardů/podmínek či souhrnný růst poptávky po úvěrech a naopak.

Poptávka po podnikových úvěrech se souhrnně spíše zvýšila (ČPP 7 %, viz Graf 3). Z hlediska struktury podnikových úvěrů byla vyšší poptávka zaznamenána u velkých i menších podniků (ČPP 10 %, resp. 7 %) a u krátkodobých úvěrů (ČPP 16 %) při nezměněné poptávce po dlouhodobých úvěrech. To bylo ovlivňováno financováním zásob a provozního kapitálu (ČPP 7 %) a zvýšenou poptávkou klientů čerpajících úvěry u jiných bank (ČPP 28 %). Naopak klesala poptávka po úvěrech za účelem financování fixních investic (ČPP -16 %) a restrukturalizace dluhu (ČPP -16 %).

Dle očekávání bank, zhruba 18 % úvěrového trhu předpokládá další zpřísnění standardů ve třetím čtvrtletí, a to jak u úvěrů velkým podnikům (ČPP 18 %), tak nově i u úvěrů malým a středním podnikům (ČPP 16 %). Standardy zpřísní u krátkodobých i dlouhodobých úvěrů (ČPP 18 %, resp. 20 %). V souhrnu banky očekávají obdobně jako v předchozím čtvrtletí růst poptávky po úvěrech, ale nikterak plošný (ČPP 6 %), poptávka po dlouhodobých úvěrech však poklesne (ČPP -31 %).

II.2 DOMÁCNOSTI

U **úvěrů na bydlení** se úvěrové standardy na straně nabídky ve druhém čtvrtletí 2012 v souhrnu uvolnily (ČPP -25 %, viz Graf 4). Hlavním faktorem uvolnění byla zvýšená konkurence mezi bankami (ČPP -60 %). Na druhou stranu část úvěrového trhu vnímala zvýšené riziko spojené s očekávanou ekonomickou aktivitou a vyhlídkami trhu rezidenčních nemovitostí, což působilo ve směru zpřísnění úvěrových standardů (ČPP 13 % u každého uvedeného faktoru). V rámci podmínek při schvalování úvěrů průměrná marže z úvěrů na bydlení poklesla (ČPP -34 %), marže u rizikovějších úvěrů však naopak vzrostla (13 %, viz Graf 5). Uvolněnější přístup byl zaznamenán i u požadavků na zástavu, u poměru úvěru k hodnotě zastavené nemovitosti (LTV), u splatnosti úvěrů, u neúrokových a jiných podmínek.

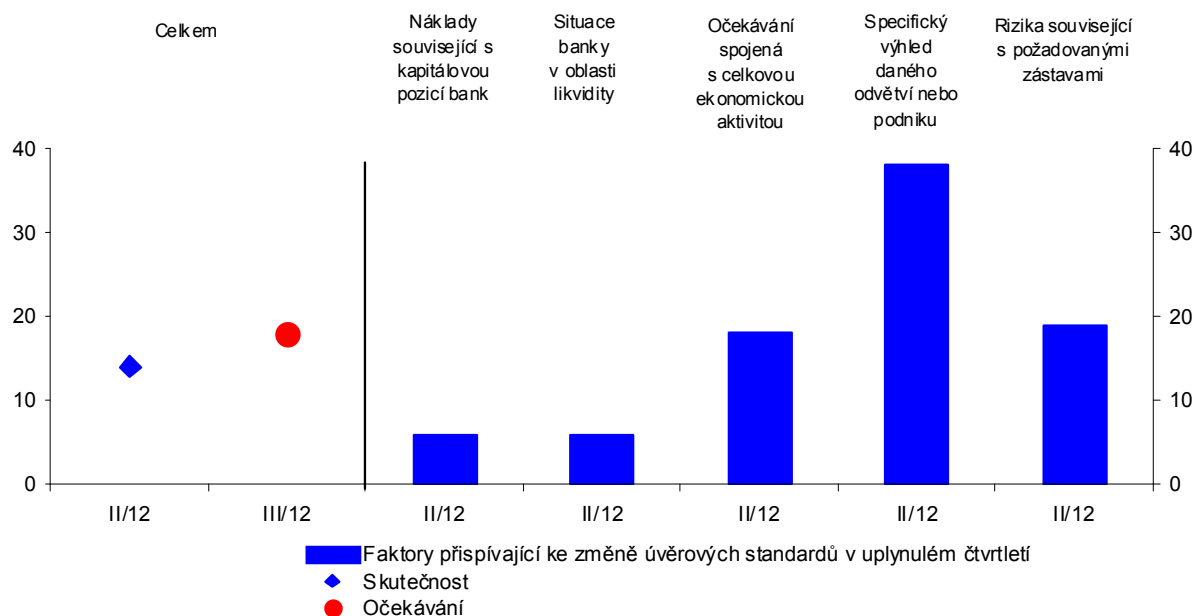
Poptávka po úvěrech na bydlení se ve druhém čtvrtletí 2012 zvýšila u 8 % úvěrového trhu (viz Graf 6). To bylo ovlivňováno zejména přesunem klientů od jiných bank (ČPP 13 %) a úbytkem jiných zdrojů financování (ČPP 19 %). Naopak zhoršená spotřebitelská důvěra a zvýšené výdaje domácností na spotřebu nesouvisející s bydlením působily v opačném směru (ČPP -15 %, resp. -21 %). Ve třetím čtvrtletí 2012 banky očekávají spíše zpřísnění úvěrových standardů (ČPP 10 %) při vyšší poptávce po úvěrech na bydlení (ČPP 21 %).

U **spotřebitelských úvěrů** se úvěrové standardy ve druhém čtvrtletí 2012 spíše zpřísnily (ČPP 10 %, viz Graf 7) vlivem vnímání vyššího rizika spojeného s očekávanou celkovou ekonomickou aktivitou (ČPP 18 %), což bylo oslabováno vyšší konkurencí ze strany jiných bank a nebankovních subjektů (ČPP -7 % u obou uvedených faktorů). U podmínek při schvalování úvěrů došlo k uvolnění, průměrná marže i marže rizikovějších úvěrů poklesly (ČPP -29 %, resp. -15 %, viz Graf 8).

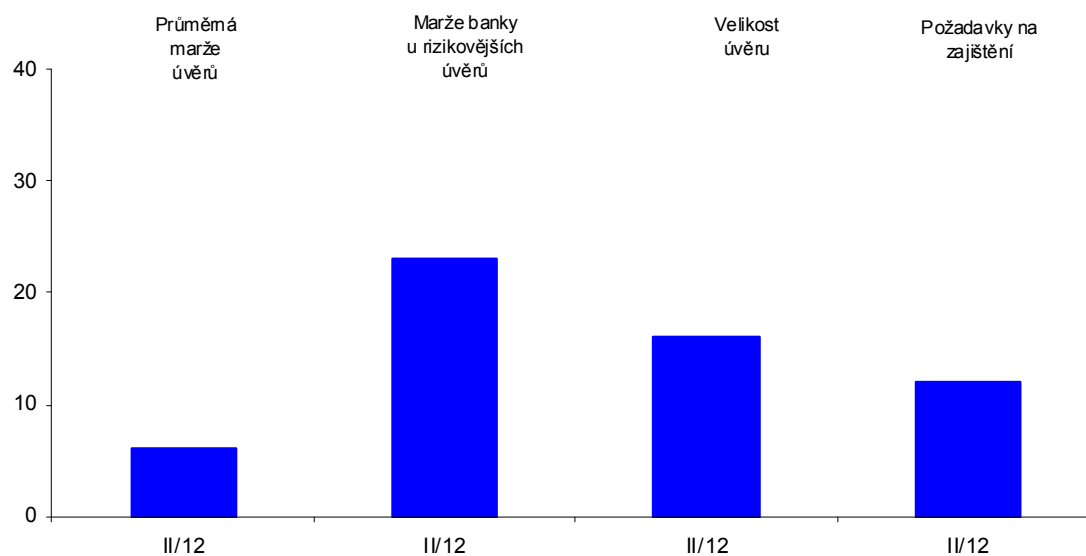
Vnímaná poptávka po spotřebitelských úvěrech se zvýšila (ČPP 26 %) zejména vlivem přechodu klientů od jiných bank a zvýšených výdajů za zboží dlouhodobé spotřeby (viz Graf 9). Naopak poptávku snižovala zhoršená spotřebitelská důvěra (ČPP -22 %). Pro třetí čtvrtletí 2012 banky očekávají, že úvěrové standardy se u spotřebitelských úvěrů nezmění a poptávka po těchto úvěrech klesne (ČPP -29 %).

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U ÚVĚŘŮ NEFINANČNÍM PODNIKŮM

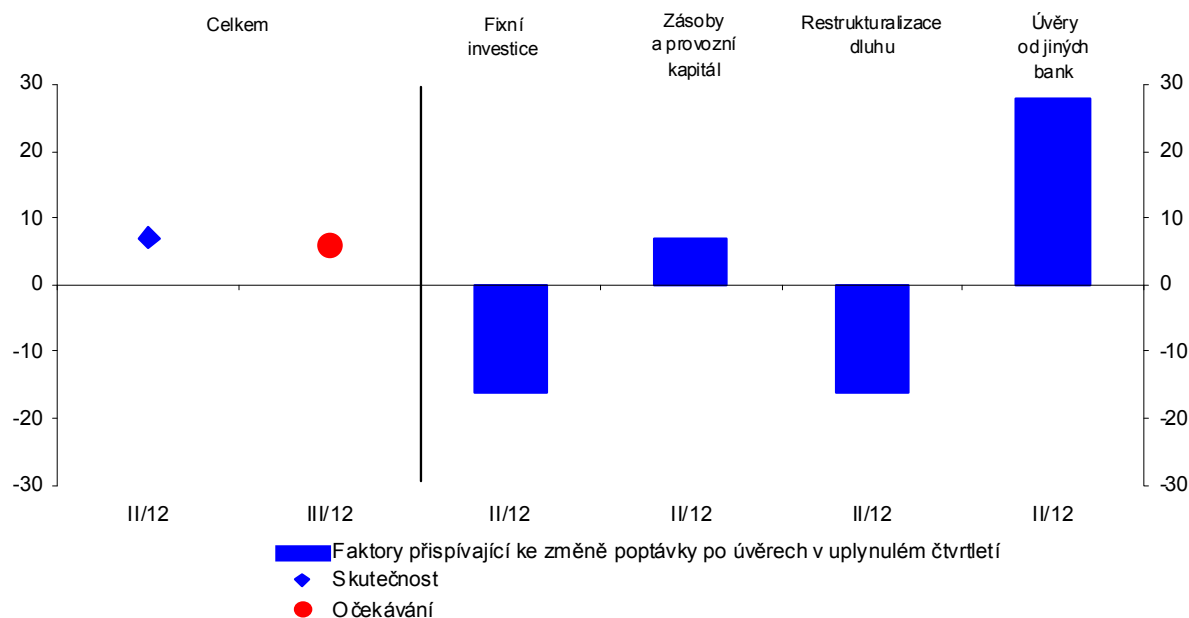
Graf 1 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů nefinančním podnikům
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 2 Změny podmínek při schvalování úvěrů nefinančním podnikům
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

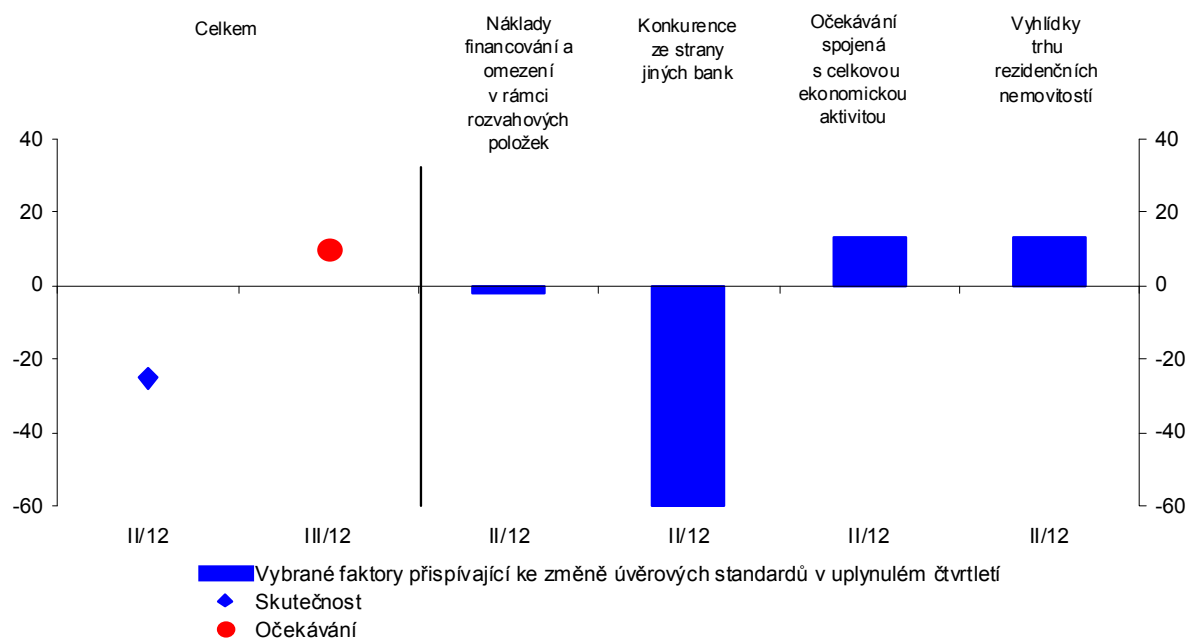

Graf 3 Změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = růst poptávky,
záporná hodnota = pokles poptávky)

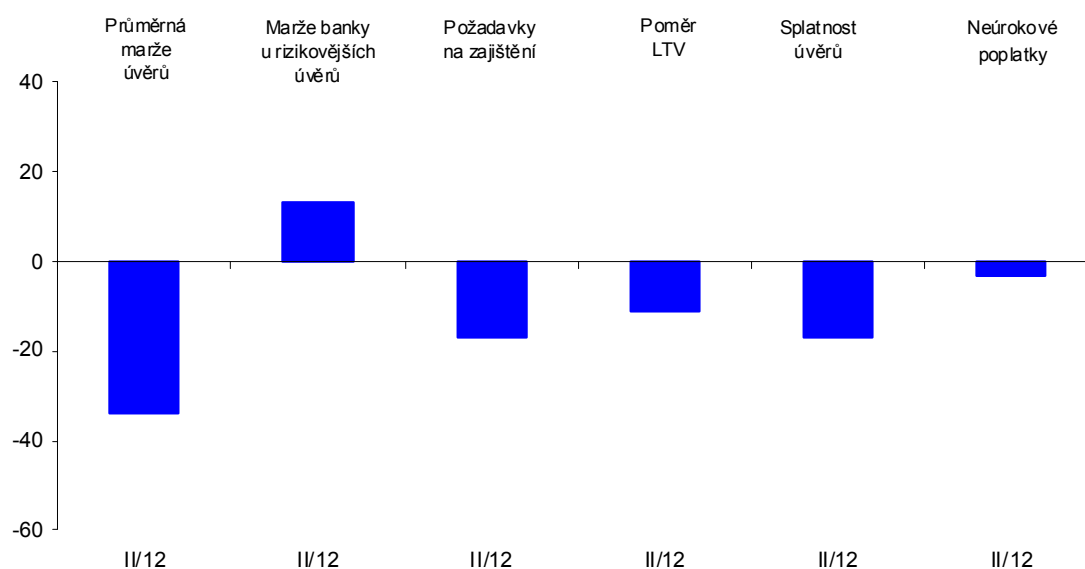

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U ÚVĚŘŮ NA BYDLENÍ

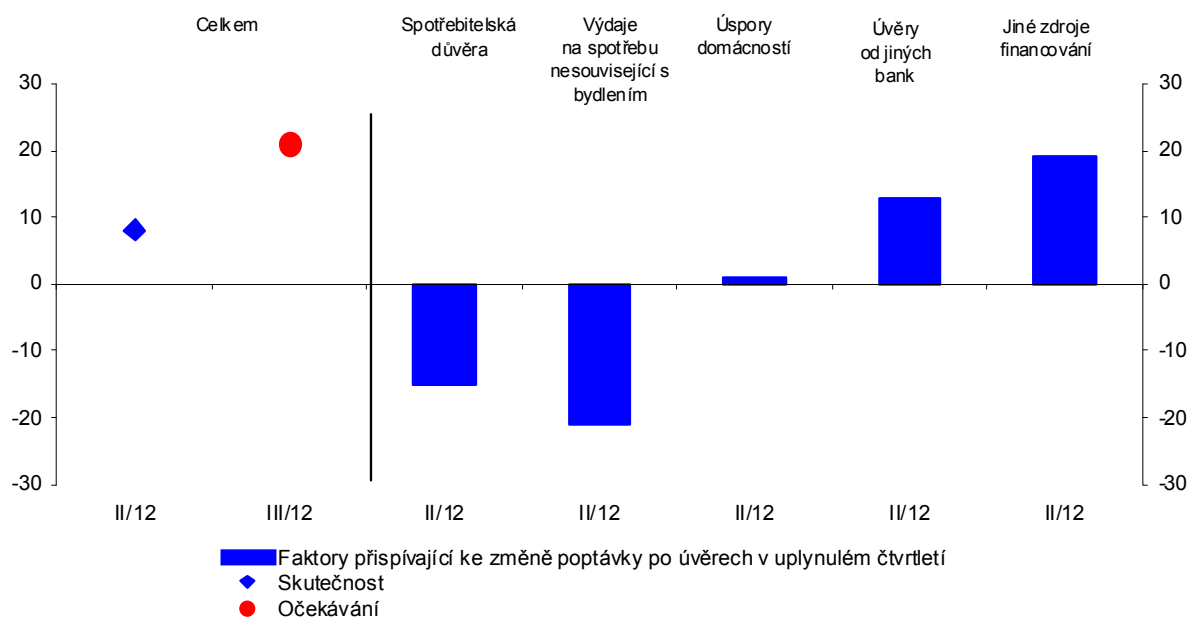
Graf 4 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na bydlení
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 5 Změny podmínek při schvalování úvěrů na bydlení
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

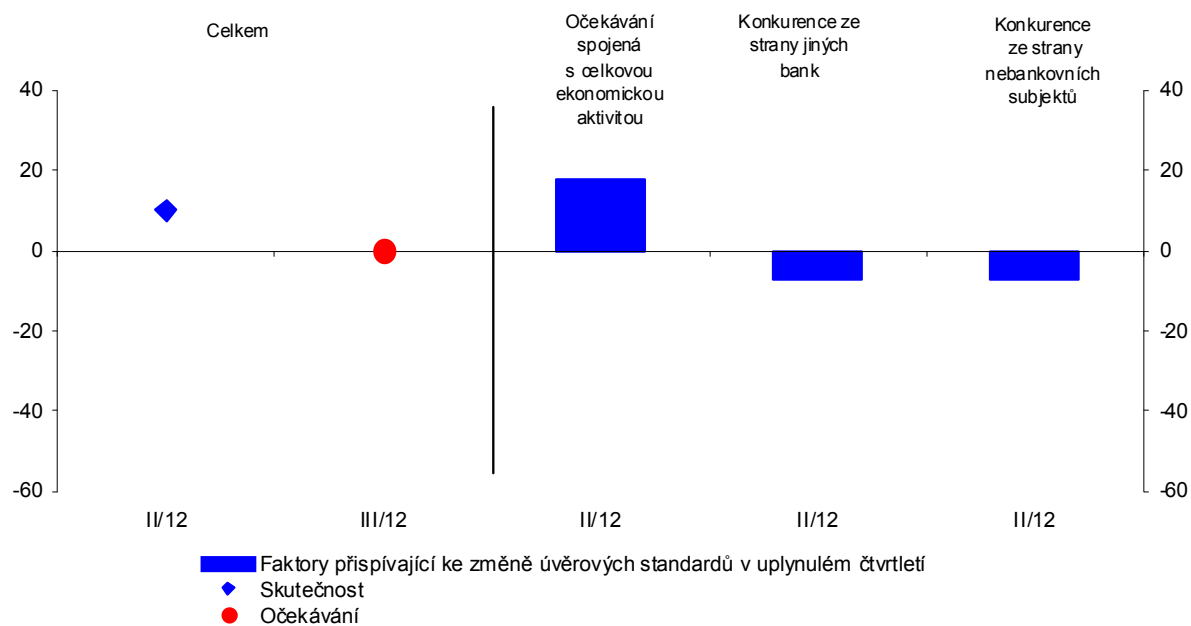

Graf 6 Změny poptávky domácností po úvěrech na bydlení
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

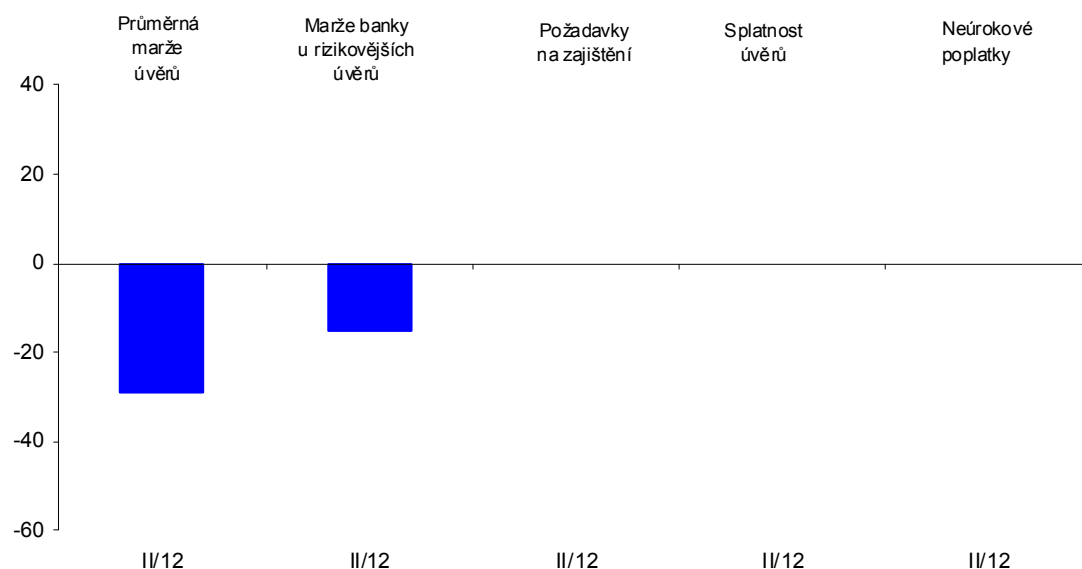

PODMÍNKY NABÍDKY A POPTÁVKY U SPOTŘEBITELSKÝCH ÚVĚŘŮ

Graf 7 Změny úvěrových standardů bank u spotřebitelských úvěrů
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 8 Změny podmínek při schvalování spotřebitelských úvěrů
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 9 Změny poptávky domácností po spotřebitelských úvěrech
(čistý procentní podíl, kladná hodnota = růst poptávky,
záporná hodnota = pokles poptávky)

